

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Кафедра геології та гідрології

01-05-223М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни
«Оцінка впливу на довкілля об'єктів надрокористування»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Прикладна геологія та
захист довкілля в надрокористуванні»
спеціальності 103 «Науки про Землю»
денної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою ННІВГП
Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля об'єктів надрокористування» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Прикладна геологія та захист довкілля в надрокористуванні» спеціальності 103 «Науки про Землю» денної форми навчання [Електронне видання] / Будз О. П., Косяк Д. С. – Рівне : НУВГП, 2023. – 17 с.

Укладачі: Будз О. П., к.т.н., доцент кафедри геології та гідрології; Косяк Д. С., к.геогр.н., доцент кафедри геології та гідрології.

Рецензент: Холоденко В. С., к. геогр. н, доцент кафедри геології та гідрології.

Відповідальний за випуск: Мельничук В. Г., д.геол.н., професор, в.о. завідувача кафедри геології та гідрології.

Керівник ОПП «Прикладна геологія та захист довкілля в надрокористуванні»
Косяк Д. С.

© О. П. Будз,
Д. С. Косяк, 2023
© НУВГП, 2023

Вступ

Даний навчально-методичний посібник підготовлено для самостійної роботи в процесі вивчення дисципліни «Оцінка впливу на довкілля з метою використання підземних вод».

Він призначений для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 103 "Науки про Землю" денної форми навчання. Дисципліна є однією з обов'язкових навчальних дисциплін освітньої програми, складається з 4 кредитів (10 лекційних та 10 практичних занять) та завершується іспитом.

Як підписант Угоди про асоціацію з ЄС, Україна має низку зобов'язань щодо імплементації європейських механізмів захисту довкілля. У сфері управління навколишнім середовищем та інтеграції екологічної політики в інші галузеві політики велика увага приділяється впровадженню в Україні європейської моделі оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО). У цій сфері були прийняті ключові нормативно-правові документи: Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (18 грудня 2017 року) та Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» (12 жовтня 2018 року).

Метою курсу «Оцінка впливу на довкілля для цілей землекористування» є навчити студентів методам, інструментам та процесам, необхідним для оцінки впливу на довкілля від видобутку та використання корисних копалин, розуміння взаємозв'язку між земельними ресурсами та навколишнім середовищем, оцінки ризиків, прогнозування наслідків та запобігання шкоді довкіллю. Вивчити нормативно-правову базу та зрозуміти необхідність дотримання норм і стандартів для забезпечення екологічно безпечного

господарювання.

Самостійне дослідження буде виконуватися за темою «Підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, що передбачає...» за напрямом «Оцінка впливу на довкілля об'єктів надрокористування...». Самостійне завдання складається з восьми частин і оцінюється за 30-бальною шкалою відповідно до ECTS за напрямом «Оцінка впливу на довкілля об'єктів землекористування». Вихідні дані для виконання самостійної роботи надаються викладачем під час першого практичного заняття.

Розділ 1.

Підготовка опису планованої діяльності

Хід виконання:

1. Ознайомитися:

- Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р.№2059-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.

- з Загальними методичними рекомендаціями щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html> сайтом Європейської комісії щодо оцінки впливу на довкілля: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.

2. Проаналізувати опис планової діяльності згідно своїх вихідних даних.

3. Підготувати інформацію для звіту про опис планової діяльності згідно своїх вихідних даних.

Опис планованої діяльності може включати, відповідно до Ваших вихідних даних, опис наступних аспектів, якщо такі є опис місця провадження планованої діяльності; мета планованої діяльності; опис характеристик діяльності під час виконання підготовчих і будівельних робіт та під час провадження планованої діяльності, у тому числі робіт із знесення (за необхідності); опис основних характеристик планованої діяльності під час виконання підготовчих і будівельних робіт та під час провадження планованої діяльності, у тому числі обсягів виробництва; опис основних характеристик планованої діяльності під час виконання підготовчих і будівельних робіт та під час провадження планованої діяльності, у тому числі обсягів виробництва, необхідність (обмеження) використання земельної ділянки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та під час провадження планованої діяльності,

необхідність (обмеження) використання земельної ділянки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та під час провадження планованої діяльності, необхідність (обмеження) використання земельної ділянки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та під час провадження планованої діяльності (обмеження), опис основних характеристик планованої діяльності (у тому числі обсягів виробництва).

Цей розділ може містити деталізацію конкретної інформації в табличному або графічному форматі.

Розділ 2.

Підготовка опису виправданих альтернатив

Хід виконання:

1. Ознайомитися:

- Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р. №2059-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.

- з Загальними методичними рекомендаціями щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html> сайтом Європейської комісії щодо оцінки впливу на довкілля: URL: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.

2. проаналізуйте визначення альтернатив, обґрунтованих відповідно до вихідних даних

3. підготовка інформації для звіту про опис обґрунтованих альтернатив для діяльності на основі ваших вихідних даних.

Опис обґрунтованих альтернатив може включати опис наступних аспектів, якщо такі є, на основі ваших вихідних даних обґрунтовані альтернативи для географічного та/або технічного характеру запропонованої діяльності; основні

причини вибору запропонованого варіанту з урахуванням його впливу на навколишнє середовище.

Цей розділ може містити більш детальну інформацію у вигляді таблиць і графіків.

Розділ 3.

Підготовка опису поточного стану довкілля

Хід виконання:

1. Ознайомитися:

- Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р.№2059-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.

- з Загальними методичними рекомендаціями щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html> сайтом Європейської комісії щодо оцінки впливу на довкілля: URL: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.

2. проаналізувати сучасний стан довкілля на основі вихідних даних; 3. підготувати інформацію для звіту про опис сучасного стану довкілля на основі вихідних даних; 4. підготувати інформацію для звіту про опис сучасного стану довкілля на основі вихідних даних

3. 3. підготувати інформацію для звіту про опис поточного стану довкілля на основі вихідних даних.

Опис поточного стану довкілля базуватиметься на базовому сценарії і включатиме опис змін, які можуть відбутися без запланованої діяльності, в тій мірі, в якій природні зміни за базовим сценарієм можуть бути оцінені на основі наявної екологічної інформації та наукових знань. Така інформація включає відомості про атмосферні умови, стан водних ресурсів, стан ґрунтів, стан флори і фауни, шумове

забруднення, радіаційне забруднення і випромінювання, вібрацію, світлове і теплове забруднення.

Конкретна інформація в цьому розділі може бути представлена у вигляді таблиць і графіків.

Розділ 4.

Підготовка опису факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів

Хід виконання:

1. Ознайомитися:

- Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р.№2059-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.

- з Загальними методичними рекомендаціями щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html> сайтом Європейської комісії щодо оцінки впливу на довкілля: URL: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.

2. проаналізувати ідентифікацію факторів навколишнього середовища, на які може вплинути планована діяльність та її альтернативи, на основі вихідних даних

3. підготувати інформацію для звіту про ідентифікацію факторів навколишнього середовища, на які може вплинути планована діяльність та її альтернативи, на основі вихідних даних.

Опис факторів навколишнього середовища, на які може вплинути планована діяльність та її альтернативи, включаючи здоров'я населення, флору і фауну, біорізноманіття, землю

(включаючи придбання землі), ґрунт, воду, повітря, кліматичні фактори (включаючи зміну клімату та викиди парникових газів), матеріальні об'єкти, включаючи архітектуру, археологію та культурну спадщину, ландшафт, соціально-економічні умови та опис взаємозв'язків між цими факторами.

Деяка інформація в цьому розділі може бути представлена у вигляді таблиць і графіків.

Розділ 5.

Підготовка опису та оцінки можливого впливу на довкілля планованої діяльності

Хід виконання:

1. Ознайомитися:

- Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р.№2059-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.

- з Загальними методичними рекомендаціями щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html> сайтом Європейської комісії щодо оцінки впливу на довкілля: URL: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.

2. Проаналізувати опис та оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності згідно своїх вихідних даних.

3. Підготувати інформацію для звіту про опис та оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності згідно своїх вихідних даних.

Опис та оцінка можливого впливу на довкілля планованої діяльності може включати: величини та масштаби такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характер (за наявності - транскордонного), інтенсивність та складність, ймовірність, очікуваного початку,

тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний вплив).

Деталізацію певної інформації у розділі можна подавати у табличному та графічному вигляді.

Розділ 6.

Підготовка опису методів прогнозування, що використовувалися для оцінки впливів на довкілля, зазначених у попередньому розділі

Хід виконання:

1. Ознайомитися:

- Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р. №2059-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.

- з Загальними методичними рекомендаціями щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html> сайтом Європейської комісії щодо оцінки впливу на довкілля: URL: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.

2. Проаналізувати опис методів прогнозування, що використовувалися для оцінки впливів на довкілля, зазначених у попередньому розділі згідно своїх вихідних даних.

3. Підготувати інформацію для звіту про опис методів прогнозування, що використовувалися для оцінки впливів на довкілля, зазначених у попередньому розділі згідно своїх вихідних даних.

Опис методів прогнозування, що використовувалися для оцінки впливів на довкілля, зазначених у попередньому розділі

може включати припущення, покладені в основу такого прогнозування, а також інші використані дані про стан довкілля.

Деталізацію певної інформації у розділі можна подавати у табличному та графічному вигляді.

Розділ 7.

Підготовка опису передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля

Хід виконання:

1. Ознайомитися:

- Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р.№2059-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.

- з Загальними методичними рекомендаціями щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html> сайтом Європейської комісії щодо оцінки впливу на довкілля: URL: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.

2. Проаналізувати опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля згідно своїх вихідних даних.

3. Підготувати інформацію для звіту про опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля згідно своїх вихідних даних.

Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля базується в тому числі (за

можливості) компенсаційних заходів.

Деталізацію певної інформації у розділі можна подавати у табличному та графічному вигляді.

Розділ 8.

Підготовка опису очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля

Хід виконання:

1. Ознайомитися:

- Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р.№2059-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.

- з Загальними методичними рекомендаціями щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html> сайтом Європейської комісії щодо оцінки впливу на довкілля: URL: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>.

2. проаналізувати ідентифікацію значних негативних впливів на навколишнє середовище, очікуваних від діяльності, згідно з вихідними даними

3. підготувати інформацію для звіту про ідентифікацію значних негативних впливів на навколишнє середовище, очікуваних від діяльності на основі вихідних даних.

Опис очікуваних значних негативних впливів на навколишнє середовище може бути результатом вразливості проекту до ризиків стихійних лих, заходів із запобігання або пом'якшення наслідків стихійних лих та заходів з реагування на них.

Деяка інформація в цьому розділі може бути

представлена у вигляді таблиць або графіків.

До звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності також включаються наступні заключні етапи

- Підготовка заяви про виявлення всіх труднощів, виявлених під час підготовки звіту з оцінки впливу на навколишнє середовище;

- Підготовка заяви про ідентифікацію всіх проблем, виявлених під час підготовки звіту з оцінки впливу на навколишнє середовище;

- Підготовка резюме програми моніторингу та управління впливом на навколишнє середовище під час запланованої діяльності та (за необхідності) програми післяпроектного моніторингу;

- Підготовка нетехнічного резюме для широкої аудиторії інформації, наданої в розділах 1-11 самостійної роботи;

- Підготовка списку літератури із зазначенням тверджень, зроблених у звіті з оцінки впливу на навколишнє середовище, та джерел інформації, використаних при проведенні оцінки.

Рекомендована література

1. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017р.№2059-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.

2. Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

3. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція) ратифікована Законом України № 832-XIV від 06.07.1999. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text

4. Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) ратифікована Законом України №

534-XIV від 19.03.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text

5. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО) ратифікований Законом України № 562-VIII від 01.07.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text

6. Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства ратифікований Законом України № 2787-VI від 15.12.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a27#Text

7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію) ратифікована Законом України № 1678-VII від 16.09.2014.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

8. Директива про ОБНС. (85/337/ЄЕС). URL: <https://mepr.gov.ua/news/31278.html>

9. Директива щодо участі громадськості в підготовці певних планів та програм, що стосуються довкілля 2003/35/ЄС. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/371-2015-%D1%80#Text>

10. Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище. URL: <http://enref.org/docs/dyrektyva-2011-92-es-pro-otsinku-vplyvu-okremykh-derzhavnyh-i-pryvatnyh-proektiv-na-navkolyshnje-seredovysche/>

11. Алексєєва Є. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» /Є.Алексєєва;за заг.ред. О.Кравченко.-Львів:Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2018. 60 с. URL: <http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Komentar-do-zakony-OVD-netversia.pdf>.

12. Європейська інтеграція у сфері екологічної оцінки: ОБД та СЕО. Київ, 2017 р. Матеріали опубліковані до семінарів з оцінки впливу на довкілля (ОБД) та стратегічної екологічної

оцінки (СЕО), що проводяться в рамках проекту ЄС «Підтримка України в апроксимації законодавства ЄС у сфері навколишнього середовища».

13. Аналіз проекту Закону України “Про оцінку впливу на довкілля” №2009 а. Аналітична записка. Ресурсно-аналітичний центр “Суспільство і довкілля”. 2015.

14. Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026.

15. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026.

16. Порядок проведення громадських слухань в процесі оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 989.

17. Наказ Мінприроди про затвердження Розміру плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля від 30.05.2018 № 182.

18. Впровадження оцінки впливу на довкілля в Україні: аналіз ризиків і перспектив (громадське бачення) / В. В. Шаравара, О. О. Бондаренко, О. Г. Тарасова, Р. Б. Гаврилюк, Д. В. Гулевець, С. А. Савченко. Київ : НЕЦУ, 2019. 29 с.

19. Закон України «Про екологічну експертизу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80#Text>

20. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. URL: <http://cern.com.ua/wp-content/uploads/2016/09/%D0%94%D0%91%D0%9D-%D0%90.2.2-1-2003-%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%A1.pdf>

21. Оцінка впливу на довкілля vs Екологічна експертиза: що змінилося? URL:

<https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/ocinka-vplivu-na-dovkilliya-vs-ekologichna-ekspertiza-shcho-zminilosya.html>

22. Огляд стану довкілля в Житомирській області. URL: <http://ecology.zt.gov.ua/StanDov1.html>

23. Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища в Житомирській області. URL: <http://ecology.zt.gov.ua/StanDov1.html>

24. Екологічні паспорти області. URL: http://ecology.zt.gov.ua/StanDov_eco_pashort_menu.html

25. Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту програми Розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2021-2027 роки. URL:

<http://economy.zt.gov.ua/files/AGR/2021/Program21-27/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83%20%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BA%D1%83%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%94%D0%BA%D1%82%D1%83.pdf>

26. Єдиний реєстр із ОВД доступний за посиланням: URL: <http://eia.menr.gov.ua>

27. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року № 1026. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-п>

28. Загальні методичні рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. URL: <https://mepr.gov.ua/documents/3342.html>

29. Методичні рекомендації з підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля для видів діяльності у галузі видобування корисних копалин. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 28 грудня 2021 року № 884. URL: <https://document.vobu.ua/doc/9375>